

Johanna Jadstrand
010-473 58 49
Fredrik Malmberg
010-473 50 00

Till
Utbildningsdepartementet

Svar på remiss gällande SOU 2019:18

Specialpedagogiska skolmyndigheten lämnar följande remissvar på betänkandet För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering – Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål

10.1.1 Ämnet modersmål ska regleras i timplanerna

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker utredningens förslag med följande kommentar. För modersmål som ämne är det bra med en reglering i timplanerna av de skäl som utredningen anger. Specialpedagogiska skolmyndigheten vill dock påtala att timplanen för specialskolan innebär att elever i specialskolan läser i genomsnitt 807 timmar per år (22,4 timmar per vecka) i tio år medan elever i grundskolan läser i genomsnitt 766 timmar per år (21,3 timmar per vecka) i nio år. En generell översyn av specialskolans timplan är därför nödvändig innan ytterligare timmar läggs till.

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömning att en rätt till modersmålsundervisning i förskoleklassen bör övervägas.

10.1.2 Huvudmannens skyldighet att anordna undervisning i ämnet modersmål ska inte vara begränsad till sju läsår

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker utredningens förslag.

10.1.3 Antalet deltagande elever ska inte begränsa huvudmannens skyldighet att anordna undervisning i ämnet modersmål

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker utredningens förslag med följande kommentar. Språk utvecklas i interaktion med andra vilket innebär att ensamundervisning har nackdelar. Specialpedagogiska skolmyndigheten ser att fjärrundervisning kan komma till nytta för elever som är ensamma vid sin skola om att få modersmålsundervisning i ett visst språk.

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömning att bestämmelsen om att det ska finnas en lämplig lärare för att huvudmannen ska vara skyldig att anordna undervisning i ämnet modersmål ska vara kvar. Specialpedagogiska skolmyndigheten vill även här påtala möjligheterna med fjärrundervisning.

10.1.4 Rätt till undervisning i ämnet modersmål för de elever som kommer till Sverige utan vårdnadshavare

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrkte förslaget i betänkandet Fler nyanlända elever ska uppnå behörighet till gymnasieskolan (SOU 2017:54) och gör i dagsläget ingen annan bedömning.

10.1.5 Elever ska kunna få modersmålsundervisning i mer än ett språk

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget.

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömning att det bör övervägas om även undervisning i ämnet modersmål även i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska få omfatta mer än ett språk för en elev.

10.1.6 Ämnet modersmål ska fortsatt vara ett frivilligt ämne

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget.

10.1.7 Uppdrag till Skolverket om att ta fram underlag för bedömning av grundläggande kunskaper i språket

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget.

10.1.8 Förstärkt rätt till modersmålsundervisning i teckenspråk

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget med följande kommentarer.

Specialpedagogiska skolmyndigheten var kritisk till förslaget i slutbetänkandet Samordning, ansvar och kommunikation – vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar (SOU 2016:46) innebärande att elever som har behov av teckenspråk ska erbjudas undervisning i teckenspråk som modersmål eller språkval likvärdigt de nationella minoritetsspråken. Specialpedagogiska skolmyndigheten ansåg bland annat att utredningen om kvalitet i utbildningen för vissa elever med funktionsnedsättningar inte hade följt vad som i andra sammanhang förväntas utifrån barnkonventionen och de intentioner som finns i konventionen för personer med funktionsnedsättning. De som berörs borde enligt Specialpedagogiska skolmyndighetens bedömning i större utsträckning erbjudits möjligheter att få uttrycka sina åsikter.

Även om utredningen lägger flera förslag med det grundläggande syftet att utveckla modersmålsundervisningen kvarstår att den garanterade undervisningstiden är begränsad till en timme i veckan. Specialpedagogiska skolmyndigheten vidhåller att regeringen bör överväga en mer långtgående lösning när det gäller undervisning i svenskt teckenspråk inom alla skolformer samt rätten till undervisningsspråk i den dagliga undervisningen redan från förskolan och uppåt.

10.2.1 Förstärkt rätt till studiehandledning på modersmål för nyanlända elever

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget.

10.2.2 Uppdrag till Skolverket om studiehandledning på modersmålet

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget.

10.2.3 Särskilt om studiehandledare

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömning. Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att kontinuerliga kompetens-utvecklande insatser behövs kring elever med funktionsnedsättning, anpassningar och kommunikationssätt.

10.3 Fjärrundervisningen bör utvecklas

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömning med följande kommentar. Behovet av teckenspråksundervisning är stort, då det finns elever över hela landet med behov av kunskaper i teckenspråk, men som inte går i specialskolan. Ett antal intressenter, såsom kommuner, hörselvård och habilitering med flera önskar information om och tillgång till fjärrundervisning för sina elever och klienter. Specialpedagogiska skolmyndigheten har under de senaste åren provat ut metod, material, pedagogik och teknik och vi står väl rustade att fortsätta utveckla och utöka fjärrundervisning för befintliga och nya målgrupper.

10.4.1-10.4.7 Utredningens rekommendationer om att stärka och utveckla lärarförsörjningen i ämnet modersmål

Specialpedagogiska skolmyndigheten är positiv till utredningens rekommendationer med följande kommentarer.

10.4.1

Specialpedagogiska skolmyndigheten bedömer att grundlärarexamen med inriktning svenskt teckenspråk behöver återinföras.

10.4.3

Specialpedagogiska skolmyndigheten vill påtala vikten av att en person behärskar språket väl, samt har kunskaper om realia kopplat till språket.

10.4.6

Specialpedagogiska skolmyndigheten ser ett behov av ett ökat antal lärare i svenskt teckenspråk både för de elever som har det som modersmål, elever med hörselnedsättning eller som är döva och som går integrerade i grundskolan och för elever vid specialskolan som har svenskt teckenspråk som ämne.

10.4.7

Specialpedagogiska skolmyndigheten är positiv till utredningens rekommendation förutsatt att det finns behörighetsgivande utbildning.

För specialpedagogiska skolmyndigheten

Fredrik Malmberg

Generaldirektör